

Matusik Krisztina
klinikai szakpszichológus

A virtuális térben lassan úgy tűnik, hogy teljesen más szabályok vonatkoznak a csevegőkre, mint azokra, akik az életben szemtől szemben beszélget-

nek egymással. Folyamatosan változik, szélesedik azoknak a köre, akikkel így szinte azonnal kapcsolatba kerülhetünk. Nagyon úgy tűnik azonban, hogy az internetes kommunikáció fel is lazul, már nem kell betartani a jólneveltséghez nélkülözhetetlen írott és íratlan szabályokat.

Hogyan vehetjük fel a kapcsolatot?

Bárki kezdeményezheti a megkezdést, ennek maximum az szabhat határt, ha a csevegőalkalmazásban be van állítva, hogy csak ismerősök írhatnak nekünk. Ugyanez vonatkozik a kommentekre is, bármilyen témához azonnal hozzászólhatunk, okoskodhatunk, ismereteket terjeszthetünk. Amennyiben azonban nem zárt csoportban történik ez, akkor az összes ismerős láthatja, hogy ki milyen érzületű, kit mi foglalkoztat, és gyakran azt is, hogy kinek milyen rejtettebb problémája van, amire nem akarta, hogy fény derüljön. Így lepleződhetnek le azonnal a jellegzetes megküzdési mechanizmusok, esetleg nagyobb pszichés problémák is.

Kezdjük a legelején. Klasszikus esetben *köszönéssel* indítjuk a találkozást. Felmérjük, hogy ki hány éves, milyen helyzetben találkozunk az illetővel, ki jött előbb, ki később és ez a megannyi jól elsajátított formula majd a lehető legilletelmesebb köszöntést eredményezheti - már akinél.

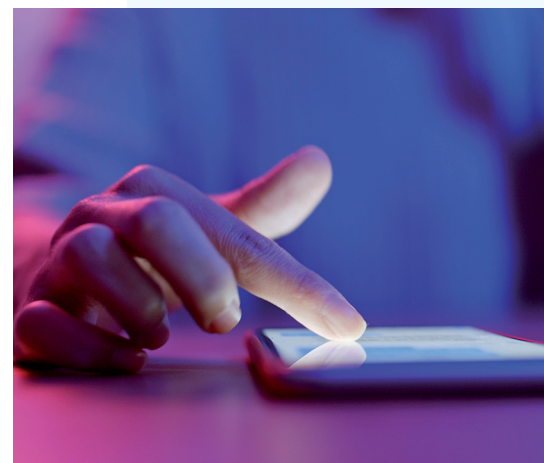
Ezzel szemben az internetes közösségi terekben ez visszavonhatatlanul eltörölteni látszik. Egy kommentnél már senki nem várja el a másiktól, hogy köszönjön, valamit mondjon magáról, és aztán folytassa a mondanivalóját. Ugyanez igaz egyre inkább a csevegőplatformokra is. Adás-vételes privát üzenetekben a felkínált sablonszöveg is az „Ez még megvan?” formulát villantja fel gyakran, ami meglehetősen személytelen. Hajlamosak lehetünk elfeledni, hogy az okos eszköz másik végén is egy hús-vér ember van, akinek először köszönni illene. Felgyorsult világunk azonban ezt nem támogatja: „Van, vagy nincs?” - Aztán ne is raboljuk egymás idejét.

Ugyanígy a kapcsolatfelvétel után semmi sem kötelez minket a beszélgetés lezárására. Megtudtuk a szükséges információt, netán az nem egyezett az elképzeléseinkkel?! Semmi baj, már lehet is kilépni magyarázkodás, elköszönés nélkül, hiszen úgysem lesz következménye. Persze vannak a mai napig üdítő kivételek, de sajnos a torzulás megállíthatatlannak tűnik.

Ál-arc

Az internetes közösségi terek terjedésével felütötte a fejét egy addig nem tapasztalt probléma. Kezdetben még különböző fórumok alakultak, ahol hozzá lehetett szólni mindenféle témában, vagy csoportosulni lehetett az érdeklődési területeknek megfelelően. Arra azonban senki sem számított, hogy ezzel együtt egyesek (ha nem a többség) meglehetősen szélsőségesen kezdtek megnyilvánulni. Akkor még gyerekcipőben jártak a közösségi oldalak, nem biztosítottak azonnali válaszlehetőséget, és az anonimitásukat is megőrizhették a kommentelők. Ez rögtön magyarázatként is szolgálhatott a jelenségre, hiszen, ha nem kell felvállalnunk az arcunkat, akkor azt megannyi szociálpszichológiai kísérletből tudjuk, hogy arra sarkallhat minket, hogy sokkal durvább megjegyzéseket írjunk, mintha azt a nevünkkel tennénk. Ma azonban már pontosan tudjuk, hogy ez nem elegendő magyarázat, hiszen nem szelídültek a megnyilvánulások, viszont már a profiljainkkal vannak fémjelezve az olykor bántó hozzászólások. Valószínűleg elengedő az a tény, hogy nem egy asztalnál ülve kell megbeszélni az illetővel az eltérő elképzeléseket, így a távolítás máris megtörténhet.

„Segíthet” elvenni az élet az élcelődéseknek az is, hogy jellemzően nem azokat osztják ki az emberek, akiket a magánéletükből ismernek, hanem teljesen idegeneket, akik így szintén abba a kategóriába kerülhetnek, hogy *ne kelljen belegondolni a másik érzéseibe*. Azt is hozzá kell azért tenni, hogy nem mindenki ír hozzászólásokat, vagy ha igen, azokat nem teszi bántóan. Akik azonban ezzel a lehetőséggel nem élnek jól, azok a privát életükben megélt frusztrációikat szelepeltehtik ezeken a platformokon.

Nyelvtan-nácik

Akadnak olyanok is, akik nem tudják megállni, hogy másokat ne okítsanak ki a nem megfelelő helyesírásuk miatt. Persze vannak a mindenkire számára esetleg megmosolyogtató írások, aminek a hátterében nyilvánvalóan a nem túl magas iskolázottság állhat, esetleg a diszlexia. Megint más, ha emiatt bullying célpontjává válik valaki, azaz egy csoport rászáll és különböző válogatott becsmérlő hozzászólást, képet, mémet intéz az illetőhöz. Itt ugye már az történik, hogy az adott ember megszégyenítődik rengeteg mindenki előtt, olyanok előtt is, akik ténylegesen ismerik az illetőt. A csoport részéről az alá-fölérendeltségi érzés tetten érhető, a feszültségek levezetésének igénye szintén.

Kis kitekintésként pedig nem lehet elmenni a legújabb keletű problémakör mellett, hiszen a világhálót ma már nemcsak privát szinten használják. Nagyon jó megélhetést is biztosíthat ez a platform a bűnözőknek is, akik a jóhiszemű és nem kellően tájékozott felhasználókat célozzák meg.

Internetes csalások

Elképedve olvashatjuk a hírekben, hogy megannyi visszaélés történik az internet világában. Talán azt már mindenki jól megtanulta, hogy legyen óvatos a privát és pénzügyi adatainak, jelszavainak megadásával. A dörzsölt csalók azonban egyre újabb és újabb eszközöket, trükköket eszelnek ki. A magányos és szeretetre vágyó emberek átverése nagy teret hódított az utóbbi időben. Biztosan hallottak már a rendőrségi felhívásokban is szereplő úgynevezett „romantikus csalásokról”.

A legtipikusabb forgatókönyv szerint egy önmagát külföldön élő veterán katonának álcázó férfi egyedülálló, rendszerint idősebb hölgyeket környékezik meg a profilképek alapján. A kezdés mindig mesébe illő: jóképű, stabil egzisztenciájú, elvált, gyerekes, tisztességes úriember már úgy érzi, hogy ismét megállapodna. Hát persze, hogy épp a net előtt ücsörgő nagymamával! Iróniám sajnos valós tényeket leplez, bizony sokan beleszaladtak ezekbe a csalásokba, mert ugye mondanom sem kell, de a rózsaszín cukormáz egy idő után repedezik: a veterán pénzt kér, mert valami na-

gyon nagy baj történt, ezért nem is találkozhatnak személyesen, de hát az érzelem az érzelem. A Szövetségi Nyomozó Iroda meg nem győzi felgöngyölíteni a pórul járt eseteket.

De ne csak a nők hiszékenységét vegyük górcső alá. Nagy visszhangot keltett az utóbbi időben egy különösen nagy értékű csalás férfi áldozatának története. Ezúttal is sikerült fényt deríteni arra, hogy egy jól kitervelt csalási hálózat lehet az ígéretesnek tűnő profilképek mögött. A párkereső alkalmazást (ki)használó bűnözők üdvöskéi nem léteznek. Azaz a csinos nőket ábrázoló képek lopottak. (Ugye senki sem lepődik meg azon, hogy nem tudjuk nyomon követni, hogy ki mire használhatja a virtuális térbe feltöltött fényképeinket?!)

A nők léteznek ugyan, csak éppen nem tudnak arról, hogy mire használják a fotóikat. Gyakran távolkeleti influencerek, akik előszeretettel osztják meg a hajápolási tippjeiket a szponzorációk miatt. Ott lehet, hogy ismertek, de nálunk csak szép, egzotikus, ismeretlen arcok. A profi csalók pedig tökéletes angolsággal kezdeményezik a romantikus beszélgetéseket. A történetben mindig közös szál, hogy egy fiatalabb külföldi szépség épp egy magyar férfivel szeretne ismerkedni. Hiszen neki már mindene megvan, a saját maga által teremtett jómód, amelyeket fényképekkel lehet ugye a legnagyobb egyszerűséggel igazolni: pálmafás tengerparton és luxusautóval kell fotózkodni. Csak egy dolog hiányzik az életükből, ami persze ezúttal sem más, mint a szerelem. Na de, ha már ilyen közel kerültek egymáshoz, és persze találkozni amúgy sem lehet, hiszen vírushelyzet és egyéb bizonytalanságok akadhatnak - addig is egy tuti üzlet felkínálása nem hiányozhat a repertoárból. A virtuális tözsdén ugyanis megsokszorozható a vagyon, hát ki ne akarna megfogadni egy tuti tippet! A felismerés persze csak jóval később érkezik, hiszen a virtuális pénz körülbelül annyit ér, mintha a *Gazdálkodj okosan!*-ban nyertünk volna. Bottal üthetik az átutalt nagy összeg és az ázsiai szépség (*internetes bűnbanda*) nyomát is a hatóságok.

Legyünk tehát résen, és rendszerint igaz is a mondás, hogy, ami „Túl szép, hogy igaz legyen”, az a legtöbbször valóban nem is az.